

КОМЕНТАРІ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
до зауважень, викладених у звіті експертної групи
Про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
34560 Право,
рівень вищої освіти «Магістр»,
спеціальність 081 Право, заочна форма навчання

Київський національний університет імені Тараса Шевченка та гарант ОПП «Право» щиро дякують експертній групі за змістовну та продуктивну співпрацю під час експертизи ОПП «Право», а також за високу оцінку ефективності її функціонування. Висловлюємо вдячність експертам за ґрунтовні обговорення та висловлені рекомендації щодо покращення ОПП. Висловлені рекомендації та зауваження будуть сприяти подальшому вдосконаленню та розвитку освітньої програми, змістовному наповненню її освітніх компонентів, підвищенню рівня зацікавленості здобувачів освіти до навчання за цією програмою. Водночас, хочемо навести певні зауваження та коментарі до окремих позицій звіту експертної групи.

Зауваження та рекомендації Еґ	Відповіді на зауваження та рекомендації Еґ
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми</p> <p>В тексті ОПП не виділена унікальність ОПП, а з особливостей освітньої програми, які зазначені прослідковується «типовість», що не фокусує увагу на особливостях та відмінності програми від інших ОПП. Еґ рекомендує при наступному перегляді ОПП «Право» більш детально вписати особливості програми в тексті ОП, щоб зацікавленим особам було простіше їх усвідомити. Пропонувати стейкхолдерам вказувати у відгуках/ рецензіях дату їх надання для однозначного розуміння того, на який саме проект та/або редакцію ОПП їх надано, а також не обмежуватися суто наданням позитивної оцінки ОПП, висловлювати й певні пропозиції/ рекомендації щодо покращення ОПП Право.</p>	<p>У матеріалах самооцінювання зазначалося, що унікальність ОПП виявляється у тому, що ОП була розроблена з метою поєднання викладання практичних дисциплін із наданням здобувачам навичок наукового аналізу, проведення досліджень у сфері теорії права, функціонування державних органів, судових та правозахисних організацій. Ця унікальність підтверджується змістом освітніх компонентів, які вона містить. Погоджуємося, що є потреба у більш детальному описі особливостей програми в тексті ОПП. Погоджуємося з пропозицією Еґ щодо необхідності вказувати у відгуках/ рецензіях дату їх надання для однозначного розуміння того, на який саме проект та/або редакцію ОПП їх надано, а також необхідності критичних зауважень на ОПП, висловлення певних пропозицій/ рекомендацій щодо покращення ОПП Право.</p>
<p>Критерій 2 Структура та зміст освітньої програми</p> <p>Еґ відмічає деяку "умовність" у формуванні освітньої траєкторії здобувача, оскільки здобувач обирає блок, який йому подобається, а в ньому містяться вже підібрані дисципліни. якщо здобувач відмовиться хоча б від однієї освітньої компоненти, то він буде позбавлений права</p>	<p>Дискусійним є зауваження про "умовність" у формуванні освітньої траєкторії здобувача. Здобувачам вищої освіти ОПП забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії за допомогою таких засобів, як вільний індивідуальний вибір освітніх компонентів, вибір тем для підготовки усних і письмових самостійних робіт в межах освітніх компонентів, інструменти внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності. ОП</p>

Зауваження та рекомендації ЕГ	Відповіді на зауваження та рекомендації ЕГ
<p>отримати “спеціалізацію” даного вибіркового блоку, про що зазначено на сторінці вибору дисциплін. ЕГ рекомендує ЗВО більш активно інформувати здобувачів про можливості вибору дисциплін з будь-якого навчального плану ЗВО.</p>	<p>передбачає 40 кредитів ЄКТС вибіркового компоненту навчального плану, що складає 44,4% від загального обсягу 90 кредитів ЄКТС. За ОПП пропонується така кількість вибірових блоків за ОПП якої достатньо аби задовольнити широкі потреби індивідуалізації освітньої траєкторії самого вибагливого здобувача. Якщо ж здобувач все ж залишиться незадоволеним запропонованим йому вибором, то він може не обирати їх, а обрати блоки і окремі дисциплін з інших програм спеціальності Право, або (якщо він не має зацікавленості у поглибленні своїх компетентностей за обраним фахом) – з програм інших спеціальностей які реалізуються в Університеті.</p>
<p>Критерій 3 Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p> <p>Слабкою стороною ОП є відсутність випадків визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. ЕГ рекомендує провести інформаційну кампанію щодо інформування НПП та здобувачів про можливість перезарахування результатів неформальної освіти.</p>	<p>Визначення ЕГ слабкої сторони за цим критерієм («відсутність випадків визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті») щонайменше дивує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти неодноразово на своїх засіданнях а також під час семінарів для експертів і ГЕР (див. наприклад https://bit.ly/3iYwvvR) заявляли що відсутність практики визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти не може вважатися недоліком освітньої програми; - знані європейські акредитаційні агенції (наприклад ASIIN, AQUIN) під час акредитацій слабкою стороною вважають не відсутність практики визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної/інформальної освіти, а неналежне забезпечення якості при такому визнанні. - розроблене в Університеті Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (схвалене Вченою Радою Університету 6 лютого 2023 року, http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271) з нашої точки зору містить всі необхідні заходи для забезпеченні якості при визнанні результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Рекомендація ЕГ щодо інформування (зокрема, через сайт Інституту) НПП та здобувачів про правила перезарахування результатів неформальної освіти заслуговує на увагу.

Зауваження та рекомендації ЕГ	Відповіді на зауваження та рекомендації ЕГ
<p>Критерій 4 Навчання і викладання за освітньою програмою</p> <p>Слабкими сторонами ЕГ вважає відсутність єдиної платформи для проведення онлайн занять та відсутність міжнародної мобільності на ОП. Недоліками є те, що здобувачі даної ОП не залучаються до роботи гуртків, юридичної клініки; відсутнє залучення здобувачів до спільних з НПП наукових проєктів; РП ОК розміщені на різних вкладках, що ускладнює студенту доступ до інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. ЕГ рекомендує залучати здобувачів до роботи гуртків, юридичної клініки, до спільних з НПП наукових проєктів; усі РП ОП оприлюднювати на одній сторінці.</p>	<p>1. Вважаємо дискусійним твердження, що слабкою стороною ОПП є відсутність єдиної платформи для проведення онлайн занять. З огляду на нинішню ситуацію із вразливістю навчальних платформ ЗВО, наявність можливості проведення занять на альтернативних платформах (університет використовує систему організації освітнього діловодства Triton, ліцензовані засоби і модулі навчальні спрямування від Google, Zoom тощо), є гарантією надання освітніх послуг у технічно можливий та доступний спосіб. Для мирного часу подібна рекомендація заслуговує на увагу.</p> <p>2. Переважна більшість здобувачів освіти за ОПП поєднують трудову діяльність з навчанням. З огляду на це, є певні складнощі щодо реалізації таких напрямків роботи зі здобувачами освіти як міжнародна мобільність, участь у роботі гуртків, юридичної клініки, наукових проєктах. Представник Юридичної клініки ННІ права Олександр Педора на резервній зустрічі з ЕГ, зокрема, акцентував увагу на складнощах із залученням до роботи у клініці студентів, які навчаються в магістратурі. Додамо також, що чинна нормативна база, яка регулює питання академічної мобільності (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2022-%D0%BF#Text) акцентує увагу на тому що правом на академічну мобільність володіють студенти тільки денної форми навчання.</p> <p>3. Підтримуємо пропозицію ЕГ щодо необхідності оприлюднення на одній сторінці сайту ННІ права, присвяченій цій ОП, усіх РП дисциплін, а також інших матеріалів освітніх компонентів ОПП - це спростить здобувачам освіти пошук і доступ до інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання.</p>
<p>Критерій 5 Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність</p> <p>Перелік питань для комплексного кваліфікаційного іспиту з навчальних дисциплін, що входять до відповідного вибіркового блоку, не дозволяє забезпечити всебічне оцінювання програмних результатів навчання, визначених</p>	<p>1. Жодна форма підсумкової атестації не може забезпечити валідацію всіх результатів навчання передбачених стандартом та освітньою програмою. Водночас рекомендація ЕГ щодо максимальної гармонізації переліку питань для комплексного кваліфікаційного іспиту, який передбачає ОПП з програмою ЄДКІ є слушною. Підтримуємо пропозицію ЕГ передбачити в програмі комплексного кваліфікаційного іспиту питання з</p>

Зауваження та рекомендації ЕГ	Відповіді на зауваження та рекомендації ЕГ
<p>Стандартом та ОПП. ЕГ рекомендує проаналізувати програму ЄДКІ та передбачити в програмі комплексного кваліфікаційного іспиту питання з обов'язкових освітніх компонент, викладання яких забезпечується на ОПП, що відповідатиме програмі ЄДКІ та засвідчуватиме досягнення здобувачами вищої освіти ПРН, передбачених в ОПП. ЕГ рекомендує посилити роботу із здобувачами вищої освіти щодо більш ретельного ознайомлення їх з нормативною базою ЗВО щодо процедури оскарження результатів оцінювання та порядку вирішення конфліктних ситуацій у ННІ права.</p>	<p>обов'язкових освітніх компонент, викладання яких забезпечується на ОПП.</p> <p>2. Рекомендація ЕГ посилити роботу із здобувачами вищої освіти щодо більш ретельного ознайомлення їх з нормативною базою ЗВО щодо процедури оскарження результатів оцінювання та порядку вирішення конфліктних ситуацій у ННІ права загалом є слушною. Доступність ознайомлення з цими нормативними актами здобувачів рівня вищої освіти «Магістр» можливо посилити через запровадження на сайті ННІ права, у розділі «Студенту», окремої позиції «Правові основи освітнього процесу».</p>
<p>Критерій 6 Людські ресурси</p> <p>Слабкою стороною ЕГ вважає низьку залученість професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до аудиторних занять на ОП. Враховуючи прикладний характер ОП і орієнтацію на потреби роботодавців, ЕГ рекомендує залучати до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.</p>	<p>Твердження ЕГ про низьку залученість до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців є щонайменше дискусійним. ННІ права, незважаючи на організаційні та фінансові труднощі, які супроводжують цей процес, інтенсивно залучав, залучає і буде залучати таких фахівців до освітнього процесу на ОПП.</p>
<p>Критерій 7 Освітні середовище та матеріальні ресурси</p> <p>ЕГ рекомендує наповнити репозитарій eKNUTSHIR науковою та навчально-методичною літературою, виданою науково-педагогічними працівниками ННІ права для забезпечення прямого доступу здобувачів вищої освіти до цих матеріалів в умовах дистанційного навчання. ЕГ рекомендує ЗВО розглянути можливість запровадження єдиної централізованої системи дистанційного навчання, яка в умовах воєнного стану, карантину та інших кризових ситуацій була б дуже доречною і посилила б якість освітнього процесу.</p>	<p>Науково-педагогічні працівники ННІ права систематично передають до бібліотеки ЗВО наукову та навчально-методичну літературу, видану ними, для використання в освітньому процесі. Частина такої літератури, в електронному вигляді, розміщена на сторінках кафедр сайту ННІ права за відповідними посиланнями.</p> <p>На сьогодні жодна із загально доступних платформ дистанційних комунікацій не може задовольнити потреби такої кількості освітніх програм та структурних підрозділів яка присутня в Університету – завдання врахування специфіки освітнього процесу за кожною із спеціальностей природничих, технічних, гуманітарних наук не вирішує жодна з них. Від так, при застосуванні елементів дистанційного навчання викладачі використовують ті програмні засоби (наприклад Zoom, Google Meet з розширеними, завдяки ліцензіям, наданим КНУТШ, можливостями тощо). Також викладачі мають корпоративну поштову скриньку в домені @knu.ua. Завдяки співпраці з компанією Google,</p>

Зауваження та рекомендації ЕГ	Відповіді на зауваження та рекомендації ЕГ
	для кожного викладача та студента створений єдиний робочий простір Google Workspace, який дозволяє використовувати всі доступні інструменти Google, зокрема, Google Classroom.
<p>Критерій 8 Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p> <p>ЕГ встановила загальну низьку активність роботодавців, випускників та здобувачів освіти з питань щодо пропозицій та внесення змін до ОПП. Роботодавці та здобувачі освіти під час спілкування з ЕГ вказали на відсутність їхніх пропозицій до прийнятої переглянутої ОПП. Здобувачі не обізнані в нормативних процедур забезпечення якості освіти, у тому числі, з питань внесення змін до освітньої програми. Радимо ознайомити останніх з процедурами, вказаними в документах ЗВО.</p>	<p>Подібна ситуація пояснюється тим, що переважна більшість, навіть «активних», роботодавців, випускників та здобувачів освіти, обмежуються усними пропозиціями і зауваженнями, які узагальнюють представники ННІ права, відповідальні за внесення змін до ОП. Зазвичай, пропозиції від них вкладаються в конструкції типу «поглибити вивчення фундаментальних дисциплін», «покращити практичну спрямованість підготовки» тощо. Саме тому їх пропозиції не відсутні у переглянутій ОПП, а опрацьовані й знайшли конкретне відображення, наприклад, в такій ОК як «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративного судочинства». Що стосується не обізнаності здобувачів освіти з нормативними процедурами забезпечення якості освіти, питаннями внесення змін до освітньої програми, зауважуємо наступне. З ними переважно знайомі здобувачі освіти, залучені до роботи в органах студентського самоврядування. Вони беруть участь в обговоренні і затвердженні ОПП. Що стосується інших здобувачів освіти, то слушною буде пропозиція про запровадження на сайті ННІ права, у розділі «Студенту», окремої позиції «Правові основи освітнього процесу».</p>
<p>Критерій 9 Прозорість та публічність</p> <p>Здобувачі не ознайомлені з затвердженими процедурами внутрішніх нормативних актів, які стосуються безпосередньо їх прав та обов'язків, та процедурами у випадку наявності скарг з питань організації освітнього процесу чи конфліктних ситуацій. Рекомендуємо забезпечити ознайомлення здобувачів з положеннями документів ЗВО, стосовно вказаних питань. У вільному доступі на сайті відсутнє активне посилання на проект ОПП.</p>	<p>Вище була наведена інформація, як здобувачів освіти знайомлять із внутрішніми нормативними актами, що стосуються їх прав та обов'язків, основних вимог до організації освітнього процесу, процедур розгляду скарг та вирішення конфліктних ситуацій. Слушною є рекомендація ЕГ щодо забезпечення ознайомлення здобувачів освіти з положеннями документів ЗВО через створення окремої позиції «Правові основи освітнього процесу» у розділі «Студенту» на сайті ННІ права.</p> <p>Стосовно нинішньої активності посилання на проект останньої редакції ОПП, зауважуємо, що на момент підготовки матеріалів самооцінювання посилання було активним. Додамо, що після затвердження нової редакції матеріали по проекту із сайту знімаються.</p>